

Position paper t.b.v. Rondetafelgesprek 'India', Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken Tweede Kamer – 16 november 2022

Susanne Kamerling, Institute of Security and Global Affairs (ISGA), Universiteit Leiden en Asia Pacific Research and Advice Network (#APRAN)/ Europe's Security Cooperation in and with Asia (ESIWA)

Hoewel vml. Nationaal Veiligheidsadviseur van India, Shivshankar Menon, bij het begin van de oorlog in Oekraïne nog sprak van een voor India 'distant war', zijn de percepties in India drastisch veranderd sinds de energie- en voedselcrisis ook India heeft geraakt. India's positie is sindsdien incrementeel gewijzigd, alhoewel New Delhi op een aantal punten onwrikbaar is, en naar verwachting, zal blijven. Er is brede steun voor dit beleid onder nagenoeg alle partijen, ook onder Modi-critici. India heeft desalniettemin op cruciale momenten achter de schermen een rol gespeeld in het beïnvloeden van Rusland (in juli bij de VN-Turkije deal om Oekraïense graan vrije doorgang te laten vinden, in september toen er zorgen waren om de Oekraïense kerncentrale Zaporizhzhia, e.g.). Nederland, en de EU, kunnen inspelen op India's unieke positie in deze, aangezien New Delhi goede relaties onderhoudt met zowel Rusland als de VS, EU – en Nederland. Op momenten waarin er convergentie is van belangen, of mogelijkheden tot (toekomstige) reciprociteit, kan Nederland, en de EU, India vragen haar invloed op Rusland aan te wenden ten gunste van eigen belangen of prioriteiten.

Hoofdpunten India's buitenlands veiligheidsbeleid:

India is sinds de onafhankelijkheid ingebed in een beleid van 'non-alignment' (NAM; de beweging van niet-gebonden landen) met geen van de grote machtsblokken, alhoewel de 'Indo-Soviet Treaty of Friendship and Cooperation' van 1971 daar een deviatie in was, en heeft geresulteerd in een beproefd en langdurig strategisch partnerschap met het huidige Rusland;

Strategische autonomie is decennialang het dominante mantra geweest in India's buitenlandse (veiligheids)beleid. Intensief debat in de veiligheidsgemeenschap leidde in 2012 tot het document "Non-Alignment 2.0: A Foreign and Strategic Policy for India in the 21st Century" dat als belangrijk punt van referentie dient. Recent heeft huidig Minister van Externe Zaken S. Jaishankar echter aangegeven dat non-alignment niet langer het basisprincipe van India's buitenlandse veiligheidsbeleid is, maar het nieuwe mantrum van 'multipolariteit' (of volgens sommigen 'multi-alignment') in een onafhankelijk buitenland beleid. Dit houdt de opties open voor samenwerking met partners in zowel oost als west;

India's strategische partnerschap met de VS is sinds de '123 Agreement' of 'Indo-US nuclear deal' van 2005 (getekend in 2008) geïntensiveerd, en deze is belangrijk in de maritieme aanwezigheid in de Indo-Pacific and in defensie- en inlichtingen uitwisselingen. Lidmaatschap van de heropgeleefde Quad en India's nauwe banden met Japan zijn belangrijke uitingen van India's 'Act East' beleid, dat er op gericht is de banden met partners in Azië te versterken;

India ziet zichzelf gelegen in een vijandige omgeving, vooral continentaal, maar ook maritiem, t.o.v. aartsrivalen Pakistan en China. In geval van een conflict met één van de twee of beiden heeft India zowel Rusland als de VS nodig: Delhi probeert hier dus een balans in te vinden. De dreigingsperceptie van een zgn. "two front challenge" waarin beide landen tegelijkertijd militair zouden samenspannen tegen India, is onder de Indiase veiligheidselite sinds de Galwan-crisis van 2020 sterk toegenomen.

Observaties t.a.v. India's relatie met Rusland en de Oekraïne oorlog:

De traditionele lange-termijn relatie met Rusland (c.q. de toenmalige Sovjet Unie), stammende uit de Koude Oorlog, is de basis voor India's positie t.a.v. de acties van het huidige Rusland onder Poetin. India bekritiseerde de Sovjet Unie niet bij de inval van Afghanistan in 1979, niet bij de inval van Rusland in Georgië in 2008, niet bij de inval van de Krim in 2014, en nu dus ook niet, in lijn der verwachting, (expliciet) bij de inval van Oekraïne in 2022. Wel is New Delhi ongerust over de toenemende macht van China in de Rusland-China verhoudingen, die het niet in het belang van India ziet;

India legt de nadruk op “*my country’s national interest and energy security first*” (Minister van Financiën N. Sitharaman, april 2022), en benadrukt eerst voor haar eigen burgers te zullen zorgen. Dat betekent dus ook niet-gehinderde inkoop van (goedkopere) energie en militaire *hardware* vanuit Rusland (ondanks ruim een decennium van diversificatie met VS, Frankrijk en Israël), en voortzetting van militaire en nucleaire samenwerking met Moskou. Minister van Externe Relaties S. Jaishankar benadrukte in maart dat Europa boter op zijn hoofd heeft, omdat de grootste afnemers van olie en gas uit Rusland (tot voor kort) Europese landen waren, en India vooral uit het Midden-Oosten importeerde. India is ook onwrikbaar als het gaat om de sancties tegen Rusland, en het ziet er niet naar uit dat dit gaat veranderen. Delhi lijkt zich dit post-COVID ook niet te kunnen permitteren;

De persoonlijke banden tussen Indiase premier Modi en Russische President Poetin zijn sterk; ze hebben elkaar sinds Modi’s aantreden in 2014 meer dan 20 keer persoonlijk ontmoet. Ze delen een gezamenlijke visie van een ‘musculair nationalisme’ en een ‘strong man image’. Het valt niet uit te sluiten dat Modi inspiratie haalt uit Poetin’s ‘*managed democracy*’ en bijbehorende tactieken en dit heeft mogelijk gevolgen voor autocratische tendensen in India.

Conclusie en overwegingen:

Ondanks dat India door de EU, en Nederland, lang bestempeld is als een natuurlijke en ‘like-minded’ partner, die de waarden van de liberale wereldorde, zoals rule of law en democratie, deelt, heeft de positionering van India t.a.v. de Oekraïne oorlog laten zien dat India wellicht minder ‘like-minded’ is dan we misschien zouden willen. De breuklijnen waren onder de oppervlakte al lang aanwezig (de mensenrechtenschendingen in Jammu & Kashmir, de ‘Citizen Amendment Act’ (CAA) en ‘National Register for Citizens’ (NRC), e.g.), maar zijn hiermee zichtbaarder geworden. Het musculaire nationalisme van Indiase Premier Modi en zijn BJP (Bharatiya Janata-partij en paramilitaire tak RSS - Rashtriya Swayamsevak Sangh) en Modi’s binnenlandse promotie van de ‘Hindutva’ ideologie vormt tevens een directe uitdaging voor liberale waarden. Het is van belang dat Nederland, en de EU, hier geen oogkleppen voor op doet in het kader van een groter geostrategisch belang.

De ruimte die de EU in de beleidscircles in Delhi inneemt, is de afgelopen jaren flink verbeterd. De groeiende macht van China en de onzekere commitment van de VS in Azië onder Trump, heeft India doen beseffen dat het gezamenlijke politieke, economische en veiligheidsdoelen deelt met de EU. Zowel de Premier Modi als Minister van Externe Relaties Jaishankar hebben blij gegeven het belang van EU-India relaties hoog in te schatten, zeker ook in de veiligheidssfeer, o.a. in (capaciteitsopbouw en training in) maritieme veiligheid, contraterrore, cyber security, humanitaire hulp en rampenbestrijding, crisismanagement, vredeshandhaving in derde landen, en de ‘Women, Peace and Security (WPS) agenda.

Het is van belang te (blijven) investeren in het groeiende partnerschap met India, vanuit de EU, en Nederland, en in het kader van de Indo-Pacific Strategieën van beide, aangezien India een alleen maar groeiende rol zal spelen in de regio, op het wereldtoneel, en in (het oplossen/ managen van) mondiale uitdagingen. Het momentum is hiervoor nog steeds aanwezig, ondanks de mogelijke teleurstelling over India’s positie ten aanzien van de Russische agressie. Nederland’s gezamenlijke optrekken in deze in EU-kader en met andere gelijkgezinde landen is verstandig en noodzakelijk en verdient duurzame navolging. Het is hierin cruciaal begrip te tonen voor India’s complexe positie in de regio, en t.a.v. Rusland/ Oekraïne, om het onderlinge vertrouwen en de (beoogde) reciprociteit goed te houden. Het blijft hierin belangrijk de nadruk te leggen op de gezamenlijke toewijding aan internationaal recht, de internationale liberale orde, behoud van maritieme veiligheid en het recht op vrije doorvaart in de ‘*sea lines of communication*’. In het versterken van de samenwerking met India in *global governance* zou tevens nadruk moeten worden gelegd op het naleven van gezamenlijke normen en waarden, en kan samen opgetrokken worden met India in de Global South, waar Delhi een leiderschapsrol probeert te vervullen, en rivaliteit hierin met China, en in mindere mate Rusland, voorlopig ook een factor van betekenis zal zijn.